

AGRO ECO

foto J. Bloksma

2003 Jaarverslag

Midden in de biologische wereld met de focus op duurzaamheid

Agro Eco is een dienstverlenende organisatie, wereldwijd werkend in de biologische landbouw en aanverwante gebieden.

Biologische landbouw in combinatie met eerlijke handel omvat de samenhangende keten van boeren, handelspartijen, en consumenten.

Menselijke en sociale waarden zijn van groot belang, zowel in onze eigen organisatie als in de uitvoering van projecten en in de samenwerking met andere organisaties en partijen.

Slagvaardigheid, duurzaamheid en integriteit zijn daarbij leidende begrippen.

Adviesbureau voor biologische landbouw

Sectorontwikkeling

Biologische alternatieven

Binnen verschillende sectoren ondersteunt Agro Eco bedrijven bij het zoeken naar biologische alternatieven en werkt daarbij vooral aan goede afzetperspectieven.

Varkenshouderij

Ketenbrede ontwikkeling en ondersteuning

In opdracht van Biologica is Agro Eco sinds 2000 coördinator van het vierjarig landelijke demonstratieproject Biovar, dat een structurele bijdrage wil leveren aan de opschaling en verbetering van de biologische varkenshouderij. Belangrijkste activiteiten: demonstreren van biologische varkenshouderij in de praktijk, kennisuitwisseling (thema- en oriëntatiedagen, studieclubs), kennisverzameling (op gezinsbedrijven) en publiciteit (in vaktijdschriften). Agro Eco is mede verantwoordelijk voor de demonstratieactiviteiten, het financieel management en de dagelijkse aansturing van het projectteam. Biovar wordt in 2004 afgerond. Voor meer projectinformatie: www.biovar.nl.

Ter bevordering van de afzet en voor kennisvergroting bij de consument heeft Agro Eco een project geïnitieerd en gecoördineerd waarbij in 450 supermarkten proeverijen met biologisch varkensvlees zijn gehouden en waarbij de consument tegelijkertijd werd uitgenodigd voor een bezoek aan een biologische varkenshouderij in de regio. Opdrachtgevers van dit project waren Biologica en de Vereniging van Biologische Varkenshouders met financiering van LIB (Landbouwinnovatie Bureau Brabant) en LaMi Utrecht.

Met ondersteuning van het Fonds Vernieuwing Landelijk Gebied van de provincie Gelderland en in opdracht van de Vereniging van Biologische Varkenshouders is een tweejarig project opgestart waarin knelpunten in de biologische varkenshouderij in Gelderland worden aangepakt. Het gaat met name om verbetering van de kraamhokinrichting, het voorkomen van antibioticaresiduen in karkassen, het verbeteren van het gebruik van kruidenpreparaten en het stimuleren van de afzet.

In Duitsland is Agro Eco betrokken bij het project 'Ökologische Schweineproduktion', dat de Duitse overheid inzicht moet geven in de Duitse biologische varkenssector. Agro Eco is verantwoordelijk voor de vergelijkende landenstudies en is projectmanagementadviseur van 'Die Ökoberater', de hoofdaannemer van het project. Daarnaast organiseerde Agro Eco voor de Duitse biologische organisatie 'Naturland' een excursie naar biologische varkenshouderijbedrijven in Nederland.

Pluimveehouderij

Nieuwe initiatieven, sterke ontwikkeling

De vogelpest heeft de pluimveesector hard getroffen. Tijdens de crisis heeft Agro Eco het initiatief genomen om te komen tot een bundeling van de biologische sector met als resultaat het ontstaan van de Biologische Pluimveehouders Vereniging in oprichting (BPV i.o.).

De legpluimveehouderij is aan een sterke ontwikkeling bezig. Agro Eco is daar op diverse manieren bij betrokken: studieclubs, afzetontwikkeling, secretariaat van de BPV i.o. en verschillende regionale projecten. Daarnaast is het project Voer van Eigen Bodem gestart met als doel het verhogen van het gebruik van eigen of regionaal geteeld voer. Hierin wordt nauw samengewerkt met voerleveranciers, eierpakstations en het project Ekopluijm.

In de provincie Zeeland groeit de legpluimveesector sterk. In het nieuwe project Het Zeeuwse Ei is samen met de pluimveehouders gewerkt aan kennisuitwisseling en regionale kringlopen en afzet.

'Verdere groei in biologische productie is meer afhankelijk van groei in afzet dan van de omschakelingsbereidheid bij producenten.'

Ron Methorst, Agro Eco

Rundveehouderij

Stierkalf Waardig

In opdracht van de Vereniging Veluwe IJsselzoom voert Agro Eco in samenwerking met GLTO-projecten een inventariserend project uit om biologische stierkalveren in de biologische sector af te mesten en te vermarkten. Het 'Stierkalf Waardig'-project gaat in samenwerking met boerenhouderij- en afzetsystemen inventariseren en uittesten, waarbij vooral de afzet veel aandacht nodig zal hebben. Het project richt zich op de nationale afzetmarkt via slagers en op regionale afzet zoals huisverkoop en biologische boerenmarkten.

Projecten in Ghana

Biologische productie en export

Ketenontwikkeling

Agro Eco is deelnemer geweest van een identificatiemissie, georganiseerd door ICCO (Interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking) voor het opzetten van een productieketen in Noord-Ghana. Deze keten wordt geleid door kleine groepen boeren en is gericht op de productie van granen en katoen voor internationale ondernemingen zoals Heineken, Vlisco en Ahold. Het resultaat van de missie is positief: alle betrokken partijen zijn gemotiveerd en bereid om een keten als deze te ontwikkelen.

Volta River Estates

Het project om een 60 hectare grote biologische bananen plantage op te zetten in Ghana is in 2003 afgerond. Agro Eco was in dit PSOM-project de technische consultant en project manager. De resultaten zijn dermate goed dat er plannen zijn om het areaal uit te breiden tot 500 hectare.

De bananen zijn een belangrijk onderdeel van een groter project dat gaat om de export van 15.000 ton per jaar vers fair trade biologisch fruit naar Europa vanaf 2007. Vanuit het lokale Agro Eco kantoor en het hoofdkantoor wordt assistentie verleend aan zowel het realiseren van de fair trade als aan de biologische landbouw. Onderdeel van het project is ook het introduceren van een nieuwe ananas variëteit en het opzetten van een moderne koelketen in Ghana.

Blue Skies

Blue Skies verwerkt ananas, mango en papaja in salades, die 's avonds overgevlogen worden en de volgende dag in de vitrine staan. Een gedeelte is biologisch. Het product is bijvoorbeeld terug te vinden bij Albert Heijn. Agro Eco adviseert het bedrijf in het ontwikkelen en onderhouden van kwaliteitsmanagementsystemen. In het afgelopen jaar is gewerkt aan het combineren van het biologische kwaliteitssysteem met dat van Eurep GAP (een kwaliteitssysteem opgelegd vanuit supermarktketens en met name gericht op voedselveiligheid).

'De consument is zich niet bewust van de positieve impact die het kopen van fair trade biologische producten heeft op ontwikkelingen in bijvoorbeeld Afrika. De consument kan veel veranderen door middel van de besteding van zijn/haar euro.'

Boudewijn van Elzakker, Agro Eco

Biologische katoen in Benin

De keten ontwikkelt zich

Katoen is het belangrijkste exportgewas van Benin en daarom onderdeel van het duurzame ontwikkelingsverdrag dat Nederland met Benin heeft afgesloten. Daarbinnen adviseert Agro Eco de lokale stichting OBEPAB, in het ontwikkelen van biologische katoenteelt bij kleine boeren. Het is een open proces, niet alleen met de boeren maar ook met de conventionele katoenketen. In 2004 wordt de katoenproductie en -verwerking ondergebracht bij lokale (boeren)organisaties en moet biologische katoen zelffinancierend worden. Pas dan kan het navolging vinden in andere delen van het land en West Afrika. De meeste katoen wordt verwerkt in Benin en gebruikt als bedlinnen in Nederlandse ziekenhuizen.

Projecten in Azië

Nieuwe mogelijkheden

Saudi-Arabië

In 2002 was al een omschakelingsplan gemaakt voor het landbouwbedrijf van de minister van defensie van Saudi-Arabië. In 2003 is een eerste bezoek gebracht aan het 4800 ha grote buitenverblijf van kroonprins Abdullah. Er is gestart met een analyse van de bedrijfssituatie voor een omschakelingsplan en met de training van de landbouwkundigen.

Iran

Agro Eco is in 2003 met vijf Iraanse producentenorganisaties en een aantal Nederlandse handelspartners een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van biologische productie van een groot aantal levensmiddelen in Iran. Het onderzoek wordt mede gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Economische zaken.

Filippijnen

In opdracht van de Duitse importeur/groothandel Care begeleidt Agro Eco een grote groep kleine producenten en een aantal verwerkingsbedrijven in de productie van bananen, plantaardige olie en kokos. Er is een intern controle-systeem (ICS) opgezet voor de certificering van de bedrijven. Het geheel is aangepast aan nieuwe eisen voor export. Compostering heeft bijzondere aandacht gekregen in 2003 en zal ook in 2004 een belangrijk thema zijn in de advisering.

De biologische keten

Sterk concept

Zowel nationaal als internationaal ondersteunt Agro Eco ketenontwikkeling van productie tot afzet of biedt hulp aan één of meerdere onderdelen binnen een keten.

Biologische exportproducten uit Afrika

EPOPA biedt hulp

De tweede fase van het EPOPA programma (Export Promotion of Organic Products from Africa) is in volle gang en wordt uitgevoerd in samenwerking met Grolink, onze Zweedse partner. Het programma zet projecten op en biedt ondersteuning in de vorm van trainingen, activering, technisch advies, marktondersteuning, certificering etc. Het EPOPA programma is in 2003 actief geweest in Oeganda, Tanzania en Zambia. Vele verschillende producten van duizenden boeren worden biologisch gecertificeerd en vanuit deze landen geëxporteerd naar Europa, Amerika en Japan. De nadruk ligt in deze tweede fase op productdiversificatie en het versterken van de exporteur. Daarnaast worden nieuwe projecten geïnitieerd. In andere Afrikaanse landen worden mogelijkheden onderzocht voor toekomstige projecten.

Oeganda

In Oeganda werkt EPOPA samen met producenten en exporteurs van de volgende producten: koffie, cacao, vanille, sesam, ananas, boombast textiel, papaja, chilipepers en vis. De producten worden biologisch gecertificeerd en geëxporteerd, wat voor de boeren een betere prijs oplevert in vergelijking met het gangbare product. Inmiddels worden er van ongeveer 20.500 boeren biologisch geproduceerde producten opgekocht en geëxporteerd.

Nieuw is de aandacht voor de duurzame visserij. Bij het Albertmeer is voor de nijlbaarsvisserij een project gestart om samen met de lokale bevolking, de overheid en een visverwerker te komen tot 'gecertificeerd duurzame binnenvisserij'.

Tanzania

In dit land werkt EPOPA samen met vier exporteurs. Biologisch gecertificeerde koffie wordt al geëxporteerd, biologisch gecertificeerde cashewnoten en ananas worden in 2004 op de markt verwacht. Voor ananas is dit jaar een project van start gegaan. Ananassen worden biologisch geteeld door een gemotiveerde groep boeren, opgekocht en ingeblikt: kleine blikjes voor de supermarkt en grote blikken voor cateringgebruik. Voor diverse andere producten zoals essentiële oliën, oploskoffie, saffloerolie, honing en pinda's worden ideeën uitgewerkt. Op het gebied van productverwerking is advies gegeven over de introductie van HACCP.

Zambia

In 2003 is het eerste project in Zambia van start gegaan. Het gaat hier om de export van essentiële olie geëxtraheerd uit citroengras. Uitbreiding van de activiteiten in Zambia staat voor de komende jaren op het programma.

Ondersteunende activiteiten

EPOPA ondersteunt ook biologische organisaties ter plekke. In zowel Oeganda als Tanzania wordt hulp geboden aan de landelijke biologische beweging, in de vorm van het geven van basistrainingen over biologische landbouw. EPOPA ondersteunt ook inspectie en certificering en stimuleert dat dit door lokaal beschikbare gekwalificeerde personen gedaan wordt. Verder wordt ondersteuning en assistentie op aanvraag gegeven. Dit zijn vaak kleine projecten van korte duur, bijvoorbeeld ondersteuning bij een aspect van export of hulp bij het organiseren van bijeenkomsten zoals de koffieconferentie volgend jaar in Oeganda.

Overige landen

Naast de drie bovengenoemde landen wil EPOPA zich ook richten op andere landen om haar programma uit te voeren. De eerste oriënterende stappen voor projecten in Mozambique zijn dit jaar gezet. Eveneens zijn mogelijkheden bekeken om een EPOPA programma te starten in West-Afrika.

'Wij prijzen Agro Eco voor de workshops die ze hebben gegeven in het kader van groeps-certificering. We waarderen jullie kwalitatief goede werk in de ondersteuning van biologische productie door kleine boeren bijzonder.'

Diane Bowen, IFOAM

Voedselveiligheid

Een schone keten

In opdracht van de Europese Commissie is het tweejarige project 'Organic HACCP' van start gegaan met als doel het analyseren van de biologische keten op verschillende aspecten van voedselveiligheid en -kwaliteit. Agro Eco beschrijft in dit project negen biologische voedselketens in verschillende Europese regio's en brengt de fraudegevoeligheid van de biologische certificering van deze ketens in kaart. Tevens is Agro Eco partner in een vijfjarig EU-onderzoeksproject (Quality Low Input Food) waarbinnen zij betrokken is bij de ontwikkeling en introductie van voedselveiligheidsprotocollen voor biologische producten.

'In het project "Organic HACCP" is Agro Eco één van de negen Europese instellingen en Clemens Oude Groeniger is verantwoordelijk voor één van de vijf projectonderdelen. De bijdrage van Agro Eco is een zeer substantiële aanwinst voor het project. Het enthousiasme en de professionaliteit die Clemens en zijn collega's en studenten tentoonspreiden, stellen een voorbeeld voor de andere deelnemers en ondersteunen hierdoor het project meer dan alleen door hun aandeel in het werk te leveren.'

Kirsten Brandt, Coördinator "Organic HACCP" en sub-project coördinator van "Quality Low Input Food"

Regionale ketenprojecten

De Gelderse Vallei

Het versterken van de biologische landbouw in de hele keten staat centraal in het regionale project Gelderse Vallei. Dit is van groot belang omdat alleen zo gezonde uitgangspunten ontstaan voor groei en marktproblemen worden voorkomen. In de 'dicht-beboerde' Gelderse Vallei is de biologische productie verder toegenomen. Lag het accent voorheen op productie van dierlijke producten, nu teelt men ook steeds meer biologische ruw- en krachtvoedergewassen. Naast het opzetten van studieclubs en voorbeeldbedrijven is het stimuleren van de afzet van belang, met name door het organiseren van open dagen op bedrijven in de regio en promotieactiviteiten in supermarkten. In de gemeente Leusden is een begin gemaakt met een concept waarbij biologische landbouw als trekker van regionale economische ontwikkeling centraal staat. Daarnaast was Agro Eco organisator van twee netwerkbijeenkomsten voor intermediairen en de primaire sector.

Fruitteelt

Telersvereniging Prisma

Biologische fruittelersvereniging Prisma heeft als speerpunten het middelenbeleid en de verbetering van de afzet. De afzet verdient meer aandacht door een sterk gestegen aanbod. Wouter van Teeffelen heeft vanuit Agro Eco als ketenmanager biologische fruittelt de afstemming tussen telers onderling en binnen de ketenpartijen verbeterd. In 2003 heeft Prisma met haar leden deelgenomen aan twee projecten gericht op stimulering van productie en afzet.

Ten aanzien van het bestrijdingsmiddelenbeleid is Prisma betrokken bij de actualiteit. Tevens is zij vertegenwoordigd in een adviescommissie die zich in opdracht van het Ministerie van LNV over deze problematiek buigt. Het secretariaat van Prisma wordt gevoerd door Agro Eco.

Visserij

Vis: ook biologisch!

Om biologische vis een plek te geven in de Nederlandse winkel heeft Agro Eco zich samen met o.a. de Waddengroep ingezet om producenten en afzetkanaal bij elkaar te brengen. Op het gebied van kweek zijn in Turkije mogelijkheden onderzocht om zeebaars biologisch te produceren in de Middellandse Zee. In 2005 wordt deze biologisch gekweekte vissoort op de Europese markt verwacht. In Oeganda is gewerkt aan het lokaliseren van een plek om nijlbaars te kweken en aan de certificering van duurzame visserij van de nijlbaars. Verder is de mogelijkheid onderzocht om de sardienvisserij in Zimbabwe een meerwaarde te geven, bijvoorbeeld door de vis als grondstof voor biologisch vismeel te gebruiken.

Oost-Europa

Multifunctionele ontwikkeling

In 2003 is een aantal PSO projecten afgerond (kruidenteelt in Bulgarije en fruittelt in Moldavië). Het PSO-plus project in Servië (omschakeling biologische akkerbouwbedrijven, afzetontwikkeling en opzetten certificeringssysteem) loopt nog door in 2004. Nieuw dit jaar is een plattelandsproject in de Oekraïne waar Agro Eco in opdracht van de vrouwenorganisatie 'Women in Europe for a Common Future' (WECF) vanaf 2004 biologische landbouw als ontwikkelingsrichting zal onderzoeken en ontwikkelen.

Overige activiteiten in 2003

Ekoland

Medio 2003 heeft Agro Eco ad interim het redactiewerk voor het maandblad Ekoland op zich genomen. Dit tijdschrift is een onafhankelijke informatievoorziening voor en over de biologische sector. Ook in 2004 zal het redactiewerk worden voorgezet, waarbij Peter Brul de hoofdredacteur is en Karen Stork de eindredactie verzorgt.

Bestuursfuncties

- IFOAM: Agro Eco is lid van IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements). Boudewijn van Elzakker is in IFOAM lid van het Government Relations Committee en de commissie voor revisering van de principes van biologische landbouw.
- IOAS (International Organic Accreditation Service), president: Boudewijn van Elzakker

- IFC (IFOAM Forum of Consultants), penningmeester: Peter Brul
- Marine Stewardship Council, lid van het Accreditation Committee, Boudewijn van Elzakker.
- Biologische Pluimveehouders Vereniging i.o.: secretaris: Ron Methorst
- Prisma, biologische fruittelersvereniging, secretaris: Peter Brul

Lezingen, trainingen en publicaties

In 2003 zijn door medewerkers van Agro Eco diverse publicaties verschenen in tijdschriften en in de vorm van rapporten. Daarnaast zijn zowel nationaal als internationaal lezingen en trainingen gegeven. Een overzicht is terug te vinden op de website van Agro Eco, www.agroeco.nl.

Agro Eco, de organisatie

De opdrachtgevers

Overheidsinstellingen, primaire producenten (organisaties), handel en verwerkingsbedrijven, organisaties voor natuur en milieu en dierenwelzijn en ontwikkelingsorganisaties.

Internationaal: Blue Skies, Engeland / Care Naturkost, Duitsland / Danish Institute of Agricultural Sciences, Denemarken / Ernte für das Leben, Oostenrijk / Universiteit Hamburg, Duitsland / FiBL, Duitsland / Grolink, Zweden / IFOAM, Duitsland / IOAS, USA / Ministerie van Landbouw, Saudi-Arabië / Ministerie van landbouw, Ethiopië / MSC, Engeland / Obepab, Benin / Sida, Zweden / Volta River Estates, Ghana / World Bank, USA / Yakhdoor, Saoedi Arabië

Nationaal: Agro Fair, Barendrecht / Agro Fair Assistance and Development, Amsterdam / Arcadis, Arnhem / Berenschot International Solutions, Utrecht / Biofruit, Lopik / CBI, Den Haag / GLTO, Deventer / Grow Bioplant, Naaldwijk / 't Huis ter Mee, Oostkapelle / Provincie Noord-Holland, Haarlem / IAC, Wageningen / ICCO, Zeist / IMAG, Wageningen / KIT, Amsterdam / LaMi, Utrecht / LIB, Tilburg / Louis Bolk Instituut, Driebergen / LEI, Wageningen-Den Haag / Ministerie van LNV, Den Haag / Ministerie van Buitenlandse Zaken, Den Haag / Nehem, Nieuwegein / NEL, Rotterdam / Platform Biologica, Utrecht / Prisma, Dronten / Provincie Gelderland, Arnhem / Stoas, Dronten / Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei, Barneveld / Uitgeverij van Westering, Baarn / Waterschap Rivierenland, Tiel / WECF, Bunnik

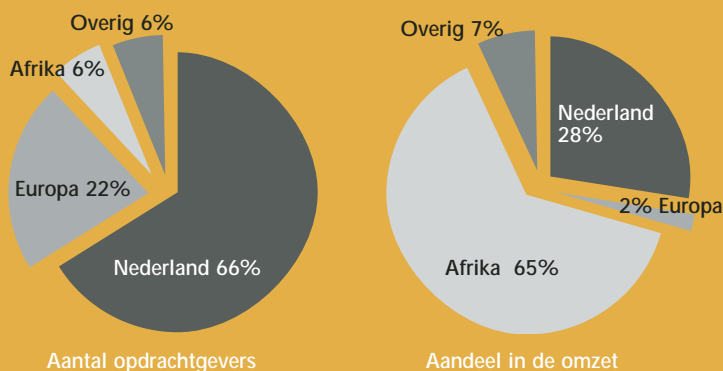
De mensen

Adviseurs: Peter Brul (dir), Boudewijn van Elzakker (dir), Clemens Oude Groeniger, Ron Methorst, Deepa van Staalduinen, Wouter van Teeffelen, Kees van Veluw, Haïke Riëks, Gerbert Riëks, Magnus van der Meer, Hilde de Beule, Peter Ton, Freek Jan Koekoek, Rob Boeringa, Nicholas Parrott, Elma Schoenmaker-Bijl, Bart Willems, Susie Wren.

Ondersteunende staf: Karen Stork, Caroline Lettinga, Metha van Bruggen, José Gielen, Els Rooswinkel, Rick Godwaldt, Willem Jan Reinders, Marie van Grootheest.

Stagiaires: Krisztina Horvath, Yvette Schilte.

Regionale kantoren: Stephanie Gallat, Seth Gogoe, Ghana; Marg Leijdens, Bernie Hewett, Peniel Uliwa, Tanzania; Alastair Taylor, Alan Tulip, Oeganda; Carianne de Boer, Zambia; Tom Deiters, Zimbabwe.

De cijfers

In 2003 werkten we aan 67 projecten in 17 landen. Naast de grotere projecten is een reeks van kleinere opdrachten uitgevoerd voor het bedrijfsleven. Er waren dit jaar 53 grotere opdrachtgevers, waarvan ruim 60% bedrijven, 30% NGO's en bijna 6% overheden. De arbeidsomzet is met 20% toegenomen. Evenals in 2001 en 2002 is een redelijke winst gemaakt en net als in 2002 is een aanzienlijk deel van de omzet in Afrika gerealiseerd. Het werk in Nederland is stabiel gebleven op een kwart van de omzet.

Meer dan 58.000 mensen bezochten dit jaar de website van Agro Eco, een stijging van 20% ten opzichte van 2002. Een aantal nieuwe opdrachtgevers heeft Agro Eco 'ontdekt' via internet.

AGRO ECO

Agro Eco
Postbus 63
6720 AB Bennekom
telefoon 0318 420 405
fax 0318 414 820
e-mail info@agroeco.nl
internet www.agroeco.nl